Ahlak Felsefesi — Deneme

Akıllı Soru · 06.11.2026 · 10 soru

İnsan, “huy ve karakter” özelliklerinin etkisiyle verdiği kararları zaman zaman yeniden değerlendirebilir. Bir davranışın ardından duyulan iç rahatsızlık, kişinin kendi tutumunu sorgulamasına yol açar. Bu değerlendirme, dışarıdan gelen bir yaptırımdan çok kişinin kendi iç dünyasında gerçekleşir. Böylece kişi, davranışlarının ahlaki niteliği konusunda bir ayrım yapabilir.

1. Bu parçaya göre insanın ahlaki değerlendirme yapmasını sağlayan içsel unsur aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanın iyi ile kötüyü ayırabilmesini sağlayan iç yeti vicdandır.

B) İnsanın davranışlarını belirleyen toplumsal geleneklerdir.

C) İnsanın kararlarını yönlendiren dış yaptırımlardır.

D) İnsanın davranışlarını açıklayan psikolojik gözlemlerdir.

E) İnsanın eylemlerini değerlendiren hukuki kurallardır.

Ahlak felsefesi, “huy ve karakter” kavramlarıyla ilişkili davranışları değerlendirirken kişinin iç dünyasındaki ahlaki yönelimi de dikkate alır. Kişi, herhangi bir dış denetim bulunmasa bile yaptığı davranışın niteliği üzerine içsel bir değerlendirme yapabilir.

2. Buna göre söz konusu içsel değerlendirme yetisiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanın iyi ile kötüyü ayırabilmesini sağlayan iç yetidir.

B) Toplumun ortak davranış kalıplarını düzenleyen kurallar bütünüdür.

C) Devletin yaptırımlarla uyguladığı hukuki düzenlemedir.

D) İnsan davranışlarını deneysel yöntemlerle açıklayan bilim dalıdır.

E) Dinsel inançları vahiy temelinde açıklayan bilgi alanıdır.

3. Ahlak alanındaki temel ayrımlarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangileri doğrudur? I. Ahlak, kurallar bütününü ifade eder. II. Etik, ahlakı felsefi açıdan ele alan disiplindir. III. Özgürlük, bireyin eylemlerini dışarıdan belirlenen kurallara göre seçmesidir. Yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) I ve III

D) II ve III

E) I, II ve III

Bir öğretmen, öğrencisinin davranışlarını değerlendirirken onun yerleşmiş davranış özelliklerini ve kişilik yapısını dikkate alıyor. Değerlendirme, tek bir eylemden çok kişinin genel niteliğine yöneliyor.

4. Buna göre öğretmenin dikkate aldığı temel özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefi inceleme

B) Özgür irade

C) Kurallar bütünü

D) Vicdan ve iç ses

E) Huy ve karakter

İnsan davranışlarını değerlendirirken yalnızca tek bir davranışa değil, kişide süreklilik taşıyan özelliklere de bakılır. Bu özellikler, kişinin nasıl biri olduğunu ve davranışlarına yansıyan yerleşik nitelikleri gösterir. Bu nedenle söz konusu kavram, insanın kişisel özellikleriyle ilişkilendirilir.

5. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Ahlak kavramı, toplum ve gelenek anlamına gelir.

B) Ahlak kavramı, bilgi ve bilgelik anlamına gelir.

C) Ahlak kavramı, duygu ve düşünce anlamına gelir.

D) Ahlak kavramı, huy ve karakter anlamına gelir.

E) Ahlak kavramı, yasa ve hukuk anlamına gelir.

6. Ahlak felsefesi kapsamında, “iyi ile kötüyü ayırabilmesini sağlayan iç yeti, iç ses” olarak nitelenen unsur aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ahlak

B) Karakter

C) Vicdan

D) Özgürlük

E) Etik

Bir kişi, davranışını çevresinin alkışına göre değil, içinde duyduğu sessiz uyarıya göre değerlendirmektedir. Bu uyarı, davranışın niteliğine ilişkin kararında dışarıdan verilmiş bir talimattan farklı bir işlev görür. Böylece ahlaki değerlendirmede insanın iç dünyasındaki bir yeti öne çıkmaktadır.

7. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Vicdan, insanın davranışlarını belirleyen dışsal kurallar bütünüdür.

B) Vicdan, bireyin eylemlerini kendi iradesiyle seçmesidir.

C) Vicdan, ahlakı felsefi açıdan inceleyen felsefe disiplinidir.

D) Vicdan, huy ve karakter anlamına gelen ahlaki kavramdır.

E) Vicdan, insanın iyi ile kötüyü ayırabilmesini sağlayan iç yetisidir.

Ahlak ve etik kavramları birlikte ele alındığında, ahlakın kurallar bütünüyle; etiğin ise bu alanı felsefi açıdan inceleyen disiplinle ilişkili olduğu görülür. Bu çerçevede insanın iç dünyasında iyi ile kötüyü ayırt etmesini sağlayan yeti de ayrıca açıklanabilir.

8. I. Ahlak kavramı, kelime anlamı bakımından huy ve karakteri ifade eder. II. Etik, ahlakı felsefi açıdan inceleyen ve açıklayan disiplindir. III. İnsanın iyi ile kötüyü ayırmasını sağlayan iç yeti, vicdandır. Bu açıklamalara göre yukarıdaki yargılardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I

B) Yalnız III

C) I ve II

D) I ve III

E) I, II ve III

İnsan, bir davranışı değerlendirirken hem davranışın bağlı olduğu kuralları hem de bu kurallar üzerine yürütülen felsefi incelemeyi dikkate alır. Ayrıca iyi ile kötüyü ayırt etmesine yardımcı olan iç yeti, değerlendirmeye kişisel bir boyut katar. Bu üç unsur aynı işleve indirgenemez.

9. Buna göre bu unsurlar arasındaki ilişki için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Ahlak kuralları, etik incelemenin ve vicdanın ortak adıdır.

B) Vicdan, ahlak kurallarının tamamını ve felsefi açıklamasını kapsar.

C) Etik, iyi ile kötüyü ayırmayı sağlayan iç yetidir.

D) Ahlak kuralları, etik inceleme ve vicdan farklı işlevlere sahiptir.

E) Vicdan, ahlak kurallarını felsefi açıdan açıklayan disiplindir.

Bir kavramın günlük yaşamdaki kullanımı ile felsefi inceleme konusu olması aynı düzeyde değildir. Kurallar bütünü olarak yaşanan ahlak, davranışlara yön verir. Etik ise bu alanı kavramsal ve felsefi açıdan açıklamaya çalışır.

10. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Etik, huy ve karakterin günlük yaşamdaki karşılığıdır.

B) Etik, bireyin iyi ile kötüyü ayırmasını sağlayan iç sestir.

C) Ahlak, bireyin eylemlerini kendi iradesiyle seçmesidir.

D) Etik, yaşanan ahlakı felsefi inceleme konusu yapar.

E) Ahlak, etiğin felsefi açıklamasını oluşturan kuramsal disiplindir.

Cevap Anahtarı

1. A	2. A	3. B	4. E	5. D
6. C	7. E	8. E	9. D	10. D

Çözümler

1. Parçada dış yaptırımdan bağımsız, kişinin kendi içinde gerçekleşen ahlaki ayrımdan söz edilmektedir. Bu özellik, insanın iyi ile kötüyü ayırmasını sağlayan iç yeti olan vicdanın tanımıdır. Toplumsal gelenekler, dış yaptırımlar ve hukuki kurallar ise vicdanın kendisi değildir.

2. Bağlamda, dış denetim olmadan kişinin davranışının niteliğini içsel olarak değerlendirmesinden söz edilmektedir. Bu özellik, insanın iyi ile kötüyü ayırmasını sağlayan vicdana aittir. Diğer seçenekler toplumsal kural, hukuk, bilim ve teoloji alanlarını tanımlamaktadır.

3. Ahlak kurallar bütünüyle, etik ise bu alanın felsefi incelenmesiyle ilgilidir. Özgürlük ise dışarıdan belirlenmiş kurallara uyma değil, eylemleri kişinin kendi iradesiyle seçmesidir.

4. Huy ve karakter, kişinin yerleşmiş davranış özellikleriyle kişilik yapısını ifade eder. Diğer ifadeler farklı ahlaki kavramlara karşılık gelir.

5. Parçada kişide süreklilik taşıyan yerleşik niteliklere dikkat çekilmektedir; bu, D ile karşılanır. B bilgi alanını, E hukuki alanı, A toplumsal çevreyi, C ise zihinsel süreçleri öne çıkararak parçanın anlamını değiştirir.

6. “İyi ile kötüyü ayırabilmesini sağlayan iç yeti, iç ses” ifadesi vicdanı tanımlar. Ahlak, etik, özgürlük ve karakter bu tanımda belirtilen iç yetinin karşılığı değildir.

7. Parçada davranış değerlendirmesinin insanın iç dünyasındaki bir yetiyle ilişkili olduğu belirtilir. Bu yeti iyi ile kötüyü ayırt etmeyi sağlar; dolayısıyla E parçanın anlamıyla örtüşür. C ise vicdanı, onu açıklayan iç yeti yerine ahlakı inceleyen disiplin olarak göstermektedir.

8. E, ahlakın huy ve karakter anlamını, etiğin ahlakı felsefi açıdan incelemesini ve vicdanın iyi ile kötüyü ayıran iç yeti olduğunu birlikte kapsar. A yalnızca ilk yargıyı, B yalnızca üçüncü yargıyı, C ikinci ve üçüncü yargıyı, D ise birinci ve üçüncü yargıyı içerir; oysa açıklamadaki üç yargı da doğrudur.

9. Ahlak kurallar bütününü, etik bu alanın felsefi incelemesini, vicdan ise iyi ile kötüyü ayıran iç yetiyi belirtir. D bu üçlü ayrımı korur; E vicdanın işlevini etikle karıştırır.

10. Parçada ahlakın kurallar bütünü, etiğin ise bu alanı felsefi açıdan ele alan disiplin olduğu ayrımı kurulmuştur. D bu ilişkiyi doğru ifade eder; E ahlak ile etiğin düzeylerini tersine çevirir.